

Årsmelding

Her kan du laste ned signert utgåve av årsmeldinga (pdf)

Fylkeskommunen er ein politisk styrt organisasjon med fylkestinget (47 representantar) som det øvste folkevalde organet. Leiar for fylkestinget er fylkesordføraren. Andre sentrale utval med medlemmer oppnemnd av fylkestinget er:

- fylkesutvalet
- utdannings- og kompetanseutvalet
- kultur-, næring og folkehelseutvalet
- samferdselsutvalet
- kontrollutvalet

Fylkeskommunen sine ulike roller og planverk er omtalt i årsrapporten.

Fylkeskommunen sine viktigaste oppgåver i dag er:

- Vidaregåande opplæring (vidaregåande skoler, fagopplæring, vaksenopplæring mm.)
- Næringsutvikling (tilretteleggande verkemiddel for næringsutvikling og entreprenørskap)
- Samferdsel (fylkesvegane, fylkesvegferjer, kollektivtrafikk i fylket, ruteopplysning mm.)
- Offentleg tannhelseteneste
- Regional planlegging
- Forvalte regionale utviklingsmidlar (strategisk bruk av nærings- og distriktspolitiske virkemidlar)
- Kultur (fylkesbibliotek, spelemidlar til idrettsanlegg, midlar til kulturbygg, driftstilskot mm.)
- Folkehelse (pådrivar for regionalt og lokalt folkehelsearbeid)
- Internasjonalt arbeid

1. Driftsrekneskap

1.1 Driftsresultat

Møre og Romsdal fylkeskommune har i 2022 eit positivt netto driftsresultat korrigerert for bundne fond på 184,4 mill. kroner i 2022 (tabell 1). Dette er ein auke på 180,1 mill. kroner samanlikna med budsjett for 2022, og ein reduksjon på 208,2 mill. kroner samanlikna med rekneskap for 2021.

i 1000 kroner	Rekneskap 2022	Budsjett 2022	Avvik	Rekneskap 2021
Brutto driftsinntekter	7 168 610	6 894 954	273 656	6 768 736
Brutto driftsutgifter	7 022 127	6 912 580	-109 547	6 450 764
Brutto driftsresultat	146 483	-17 626	164 109	317 973
Netto finansutgifter	415 508	428 500	12 992	320 801
Motpost avskrivningar	-481 778	-469 600	12 178	-419 168
Netto driftsresultat	212 753	23 474	189 279	416 340

Netto avsetningar til eller bruk av bundne fond	-28 355	-19 155	-9 200	-23 702
Netto driftsresultat korrigert for bundne fond	184 398	4 319	180 079	392 638
i prosent av bruttoinntekt	2,6 %	0,1 %		5,8 %

Tabell 1: Netto driftsresultat korrigert for bundne fond

Netto driftsresultat korrigert for bundne fond i prosent av brutto driftsinntekter er på 2,6 prosent, som er 0,5 prosentpoeng lågare enn målsettinga på 3,3 prosent.

Avviket mellom rekneskap og budsjett for 2022 på 180,1 mill. kroner skyldast i hovudsak:

- Fylkeskommunen fekk om lag 112,8 mill. kroner meir enn budsjettert i statleg rammetilskot og fylkesskatt.
- Ikkje budsjetterte inntekter på 31,6 mill. kroner frå Havbruksfondet. Beløpet vart først kjend i desember 2022.
- Netto finansutgifter vart om lag 13 mill. kroner lågare enn budsjettert.
- Rammeområda har eit samla netto meirforbruk på om lag 4,6 mill. kroner. I dette er inkludert eit mindreforbruk på reserveposten på om lag 15,7 mill. kroner.
- Premieavviket viste ei mindreinntekt på om lag 16 mill. kroner.
- Pensjonspremien viste ei meirinntekt på om lag 38,3 mill. kroner.
- Det vart overført om lag om lag 9,4 mill. kroner meir til investeringsrekneskapen enn det som var budsjettert på rammeområda.

Netto driftsresultat disponerast på følgande måte:

i 1000 kroner	Rekneskap 2022	Budsjett 2022	Avvik	Rekneskap 2021
Netto driftsresultat	212 753	23 474	189 279	416 340
<i>Disponering eller dekking av netto driftsresultat:</i>				
Overføring til investering	230 184	220 745	9 439	223 952
Avsetting til bundne driftsfond	330 654	157 196	173 458	341 610
Bruk av bundne driftsfond	-302 299	-138 041	-164 258	-317 908
Avsetting til disposisjonsfond	132 102	132 102	0	168 686
Bruk av disposisjonsfond	-177 888	-348 528	170 640	0
Bruk av tidligere års mindreforbruk	0	0	0	0

Sum disp. eller dekking av netto driftsresultat	212 753	23 474	189 279	416 340
--	----------------	---------------	----------------	----------------

Tabell 2: Disponering av netto driftsresultat

Det er i 2022 brukt 170,6 mill. kroner mindre av disposisjonsfondet enn det som vart budsjettert i 2022. Disposisjonsfondet per 31.12.2022 vart dermed på 901,6 mill. kroner, dvs. 12,6 prosent av brutto driftsinntekter.

1.2 Brutto driftsutgifter

Brutto driftsinntekter

i 1000 kroner	Rekneskap 2022	Budsjett 2022	Avvik	Rekneskap 2021
Rammetilskot	3 528 112	3 433 968	94 144	3 282 559
Inntekts- og formuesskatt	1 926 252	1 907 614	18 638	1 793 756
Andre generelle driftsinntekter	71 429	39 800	31 629	44 500
Inntekter fra drift (inkl. øymerka statl. overføringar)	1 642 817	1 513 572	129 245	1 647 921
Brutto driftsinntekter	7 168 610	6 894 954	273 656	6 768 736

Tabell 3: brutto driftsinntekter

Brutto driftsinntekter var i 2022 på totalt 7 168,6 mill. kroner, som er 273,7 mill. kroner høgare enn budsjett og 399,9 mill. kroner høgare enn i 2021.

Rammetilskotet

Rammetilskotet var på 3 528,1 mill. kroner inkl. skatteutjamninga i 2022, som gir ein meirinntekt på 94,1 mill. kroner sett i samanheng med budsjett. Meirinntekta skyldast i hovudsak følgjande:

- Skatteutjamninga i 2022 vart om lag 62,4 mill. kroner høgare enn føresett i budsjettet. Dette har samanheng med skatteinngangen i Møre og Romsdal fylke, sett i samanheng med skatteinngangen i resten av landet (spesiell høg skattevekst i Oslo pga. utbytteskatt for 2021).
- I nysaldert budsjett for 2022, vedteke av Stortinget 21.12.22, vart rammetilskotet til Møre og Romsdal fylkeskommune auka med totalt 32,3 mill. kroner. Aukinga gjaldt resterande kompensasjon for sviktande kollektivinntekter og utgifter knytt til KS-koronaavtalen.

Inntekts- og formuesskatt

Inntekts- og formuesskatt var på 1 926,3 mill. kroner i 2022, som er 18,6 mill. kroner høgare enn budsjettet.

Skatteinntangen vart spesielt høg mot slutten av året. Skatten for oktober, november og desember 2022 var 72 mill. kroner høgare enn for same periode i 2021. Skatteveksten er først og fremst eit resultat av avrekningar for inntektsåret 2021 (utbytteskatt). Denne veksten vert rekna som eit eingongsbeløp og får ikkje effekt dei komande år.

Andre generelle driftsinntekter

Andre generelle driftsinntekter var på 71,4 mill. kroner i 2022, som er ein auke på 31,6 mill. kroner samanlikna med budsjett. Endringa skuldast i hovudsak at overføring frå Havbruksfondet først vart først kjend mot slutten av året (utbetalt 22.12.2022).

Andre inntekter (inkl. øyremerka statlege overføringar)

Posten viser alle inntektene til fylkeskommunen sett i samanheng med sal av tenester (ferje, buss, hurtigbåt m.m.), samt overføringar av statlege ordningar for regional utvikling på ymse områder (spelemidlar, Innovasjon Norge, kulturtanken, regionalt forskingsfond m.m.).

Motposten er Andre utgifter (inkl. øyremerka statlege overføringar), sjå tabell 4 under. Dei to postane er inkludert i den totale økonomiske oversikta, men påverkar i liten grad netto driftsresultat (vil gå om lag i null).

Brutto driftsutgifter

	Rekneskap 2022	Budsjett 2022	Avvik	Rekneskap 2021
Sum bevillingar drift, netto	4 893 009	4 929 408	36 399	4 381 664
Avskrivningar	481 778	469 600	-12 178	419 168
Andre utgifter (inkl. øyremerka statl. overf.)	1 647 340	1 513 572	-133 768	1 649 932
Brutto driftsutgifter	7 022 127	6 912 580	-109 547	6 450 764

Tabell 4: brutto driftsutgifter

Brutto driftsutgifter var i 2022 på totalt 7 022,1 mill. kroner, som er 109,5 mill. kroner høgare enn budsjett.

Sum bevillingar drift, netto

Sum løyvingar drift netto, består av driftsrammene (fylkestingsrammene) til avdelingane korrigerert for overføring til investering, bruk av bundne fond, premieavvik, pensjonspremien m.m. (jf. tabell 5).

Budsjettavvik på rammeområda

Fylkestinget deler dei frie inntektene på 10 fylkestingsrammer, utanom reserveposten.

Driftsbudsjettet vert vedtatt som nettorammer, og hovudutvala kan omdisponere mellom sine utvalsrammer, jf. tabell 5:

tal i 1000 kroner	Rekneskap 2022	Budsjett 2022	Avvik 2022	Avvik 2021
-------------------	----------------	---------------	------------	------------

D01	Fellesutgifter og utgifter til fordeling	71 525	76 113	4 588	4 930
D02	Politisk verksemd	28 250	26 715	-1 535	-1 360
D03	Stabsfunksjonar	215 564	233 398	17 834	31 953
D04	Lønsreservepost	0	15 692	15 692	10 782
D05	Kompetanseområdet	1 857 381	1 852 352	-5 029	27 668
D06	Fagskolane i Møre og Romsdal	14 793	23 952	9 159	8 420
D09	Tannhelseområdet	178 525	174 202	-4 323	6 852
D10	Kulturområdet	147 484	147 129	-355	1 139
D11	Næring	120 220	119 936	-284	18 104
D12	Samferdselsområdet	2 315 200	2 274 549	-40 651	23 208
D14	Sentrale kontrollorgan	7 684	8 025	341	226
	Sum netto bevilningar drift på rammeområda	4 956 626	4 952 064	-4 562	131 922
	Overføring til investering frå rammeområder	-9 439	0	9 439	14 917
	Avsetting til bundne fond rammeområder	-330 654	-157 196	173 458	126 950
	Bruk av bundne fond rammeområder	302 299	138 041	-164 258	-105 248
	Ufordelte utgifter (premieavvik)	12 493	-3 501	-15 994	-1 923
	Ufordelte utgifter (premiereduksjon KLP/SPK)	-38 316	0	38 316	8 760
	Sum bevilningar drift, netto	4 893 009	4 929 408	36 399	175 378

Tabell 5: Fylkestingsramme (+=mindreforbruk/-=meirforbruk)

Driftsrammene (Sum netto bevilningar drift, netto) var på 4 893 mill. kroner i 2022, som er 36,4 mill. kroner lågare enn budsjett. Rammeområda har eit samla netto meirforbruk på om lag 4,6 mill. kroner. Held ein utanom reserveposten på 15,7 mill. kroner, så gir dette eit meirforbruk på 20,3 mill. kroner.

D01 Fellesutgifter og utgifter til fordeling viser eit samla mindreforbruk på 4,6 mill. kroner i 2022.

Dette skyldast i hovudsak forseinkingar på «Program – nye digitale arbeidsformer», samt at opplæringsaktiviteten har vore vesentleg mindre enn venta. Opplæringsaktiviteten vil aukast i 2023.

D03 Stabsfunksjonar har totalt sett et mindreforbruk på 17,8 mill. kroner. Av dette utgjer:

- Bygg- og eigedomstenester (BYE): 9,0 mill. kroner
- Stabsfunksjonar eksklusiv BYE: 8,8 mill. kroner

Også våren 2022 var stabsfunksjonane prega av koronapandemien. Fleire prosjekt, arrangement og opplæringsiltak både internt og mot eksterne har blitt skyvd til 2023.

Mindreforbruket på BYE skyldast i hovudsak ikkje avslutta vedlikehaldsprosjekt. Dette skyldast at avdelinga har hatt mangel på prosjektleiarar og at fleire prosjekt derfor har blitt forseinka. Over 90 prosent av dei ubrukne vedlikehaldsmidlane er knytt til prosjekt som er starta opp, og som vil bli ferdig i løpet av 2023

Resultatet for ramme D04 Lønnsreservepost viser ein mindreutgift på 15,7 mill. kroner i 2022. Dette skyldast i hovudsak at lønsoppgjeret knytt til forbunda, som var i streik, ikkje var på plass per 31.12.22. Lønnsoppgjeret vert utbetalt i mars 2023. Dette medfører ein lågare utgift for fylkeskommunen enn tidlegare føresett og estimert verknad utgjør om lag 7 mill. kroner.

D05 Vidaregåande opplæring har eit meirforbruk på 5,0 mill. kroner sett i samanheng med budsjett. Noko av meirforbruket i 2022 kan forklarast med auka utgifter som følgje av korona. 12 av 22 skoler hadde mindreforbruk, medan 10 hadde meirforbruk.

Dei 10 skolane med meirforbruk vil dekke dette inn gjennom trekk på rammene i 2023-2026.

D09 Tannhelse har eit meirforbruk på 4,3 mill. kroner sett i samanheng med budsjett. Dette skyldast at tannhelse tidlegare i 2022 reduserte ramma med 20 mill. kroner, pga. venta innsparingar grunna vakante stillingar. I løpet av hausten vart dei vakante stillingane noko redusert, og innsparingane vart derfor ikkje så store som venta.

D12 Samferdsel har eit samla meirforbruk på 40,7 mill. kroner sett i samanheng med budsjett. Det har vore ein sterk auke i indeks på kontraktar knytt til kollektivtransport og vedlikehald på fylkesveggar i 2022. Indeksutviklinga aleine har generert eit meirforbruk på 101,9 mill. kroner i 2022, derav 30 mill. kroner som vart lagt på budsjetttrammene i løpet av året. Fylkesvegferjedrifta har gått med mindreforbruk i 2022, men i 2023 vil prisane på kontraktane auke betydeleg som følgje av prisstigninga.

1.3 Netto finansutgifter

Netto finansutgifter var på 415,5 mill. kroner, dvs. 13 mill. kroner lågare enn budsjett. Dette skyldast i hovudsak ein netto auke i renteinntektene og avkastning på kapitalfondet, med om lag 34 mill. kroner. Renteutgifter vart om lag 17 mill. kroner høgare enn budsjettet, og avdraga vart om lag 4 mill. kroner høgare.

1.4 Netto avsetning til eller bruk av fond

Dersom ein ikkje brukar alle statlege overføringane i løpet av kalenderåret, så er det mogleg å avsetje desse midlane til seinare år som bundne fond. I 2022 var netto avsetjing til bundne fond på 28,4 mill. kroner, jf. tabell 1. Sidan dette ikkje er frie midlar til fylkeskommunen sin eigen disposisjon, så kjem dette som ein korleksjon til netto driftsresultat. Avsettinga til bundne fond er ikkje kjent før ved avslutninga av årsrekneskapen.

2. Investeringsrekneskap

Investeringsrekneskapen hadde i 2022 eit samla finansieringsbehov på 2 315,5 mill. kroner, som er 340,4 mill. kroner lågare enn budsjettet.

i 1000 kr.	Korrigert budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik	Rekneskap 2020
Investeringar i varige driftsmidlar	2 258 310	2 586 216	-327 906	2 101 226
Tilskot til andres investeringar	411	0	411	0
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	54 349	69 759	-15 410	16 586

Utlån av egne midlar	2 469	0	2 469	431
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	2 315 539	2 655 975	-340 436	2 118 243
Kompensasjon for meirverdiavgift	382 659	454 025	-71 366	382 336
Tilskot frå andre	303 745	389 320	-85 575	220 567
Sal av varige driftsmidlar	951	0	951	482
Sal av finansielle anleggsmidlar	0	0	0	2 280
Utdeling frå selskap	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midlar	39 775	39 775	0	10 000
Andre inntekter	0	0	0	0
Bruk av lån	1 315 236	1 496 450	-181 214	1 283 903
Sum investeringsinntekter	2 042 366	2 379 570	-337 204	1 899 568
Videreutlån	0	0	0	0
Bruk av lån til videreutlån	0	0	0	0
Avdrag på lån til videreutlån	0	0	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån	0	0	0	0
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0
Overføring frå drift	230 184	220 745	9 439	223 952
Avsetningar til bundne investeringsfond	-24 999	0	-24 999	-38 833
Bruk av bundne investeringsfond	51 165	25 676	25 489	29 250
Avsetningar til ubunde investeringsfond	0	0	0	-2 280
Bruk av ubundne investeringsfond	16 823	29 984	-13 161	6 586
Dekking av tidlegare års udekka beløp	0	0	0	0
Sum overføring frå drift og netto avsetningar	273 173	276 405	-3 232	218 675
Framført til inndecking i seinare år (udekka beløp)	0	0	0	0

Tabell 6: Årsrekneskap 2022

Nedanfor har vi kommentert nokre av dei største avvika.

Kompetanseområdet

Det er investert til saman om lag 128,8 mill. kroner i utstyr og bygningar for kompetanseområdet i 2022. Dette er ein reduksjon på om lag 47,8 mill. kroner samanlikna med budsjett. Det er forsinka framdrift på fleire prosjekt i høve til budsjett. Dei største avvika er kommentert nedanfor.

- Prosjekt «Utstyr/universell utforming/ped. ombygging» viser eit mindreforbruk på om lag 9,8 mill. kroner som skuldast forseinka framdrift på nokre av prosjekta.
- Prosjekt «Spjelkavik Arena» viser eit mindreforbruk på om lag 12,4 mill. kroner. Dette skuldast at grunnentreprenør kom seinare i gang med masseutskiftinga enn føreset.

- Prosjekt «Ørsta vgs» viser eit mindreforbruk på om lag 26,3 mill. kroner i 2022. Mindreforbruket skuldast i hovudsak at betaling for tomtekjøp frå Ørsta kommune ikkje skjedde i 2022 som føresett i budsjettet.
- Prosjekt «Talevarslingssystem, alle skoler» viser eit mindreforbruk på om lag 9,1 mill. kroner i 2022. Mindreforbruket skuldast utsett/forseinka utlysing i 2022, arbeidet vil bli fullført i løpet av 2023.

Samferdselområdet

Det er investert til saman om lag 2 047,3 mill. kroner på samferdselsområdet i 2022. Dette er ein reduksjon på om lag 262,7 mill. kroner samanlikna mot budsjett.

Av dette utgjer investeringar i fylkesveg 2 005,6 mill. kroner. Mindreforbruket er på om lag 242,5 mill. kroner. Dette skriv seg frå netto meir- og mindreforbruk på fleire av prosjekta. Under er dei største avvika kommentert:

- Lade- og infrastruktur knytt til Nordmørspakken, Romsdalspakken og Ytre Sunnmøre viser eit samla mindreforbruk på om lag 115,1 mill. kroner i 2022. Overtaking av Rykkjem ferjekai er forseinka og vil først skje i 2023. Del 2 av Romsdalspakken, Sølsnes- Åfarnes er forseinka, overtaking her er planlagt i 2024. Ytre Sunnmøre er forseinka grunna behov for å avklare krav til kontroll og godkjenning av dokumentasjon, og vil bli slutført i 2023.
- Utbetring veg viser eit meirforbruk på om lag 38 mill. kroner i 2022. Om lag 16,6 mill. kroner skuldast at breiddeutviding på eksisterande veg (Nordøyvegen, Austnes-Ulla) vart ferdigstilt i 2022. Omfang og kostnader på breiddeutvidinga vart noko høgare enn venta. Pga. prisvekst og ønske om å ferdigstille planlagde strekningar vart det også meirforbruk på forsterkningsprosjekta på om lag 12 mill. kroner.
- Ferjekaier viser eit meirforbruk på om lag 28 mill. kroner i 2022. Det har vore eit meirforbruk på ferjekaiene i Romsdalspakken del 1 (Sølnes-Åfarnes) på om lag 46 mill. kroner pga. høgare entreprisekostnad enn venta. Netto mindreforbruk på dei øvrige prosjekta skuldast i hovudsak sein oppstart.
- Bruer viser eit samla mindreforbruk på om lag 110 mill. kroner i 2022, der om lag 81 mill. kroner skuldast forseinka oppstart på Nerlandsøybrua. Ei rekke andre prosjekt er også utsett eller forseinka.
- Tunellar viser eit mindreforbruk på om lag 33 mill. kroner i 2022. Mindreforbruket skuldast i hovudsak forseinka oppstart. Anleggstart på Remetunnelane vart utsett til 2023.
- Trafikktryggingstiltak viser eit mindreforbruk på om lag 18 mill. kroner. 5 mill. kroner er knytt til utsett gjennomføring av TS-tiltak ved Eiksundsambandet. Resten av mindreforbruket skuldast i hovudsak manglande kapasitet i eksisterande kontraktar.
- Prosjekt Rassikring viser eit meirforbruk på om lag 35,6 mill. kroner i 2022. Meirforbruket skuldast m.a. auka kostnader knytt til løns- og prisstigning i 2022. Det har i byggeperioden vore utfordringar m.a. med dårleg fjell, ras og manglande straumtilgang. Fylkeskommunedirektøren reknar med at dette vil medføre ein samla meirkostnad på om lag 50 mill. kroner samanlikna med prisjustert kostnadsramme.
- Prosjekt Nordøyvegen viser eit mindreforbruk på om lag 43,1 mill. kroner i 2022. Prosjektet fekk auka kostnader pga. løns- og prisvekst i 2022 som vart dekt opp av usikkerheitsavsetninga. Delar av mindreforbruket i 2022 vil finansiere restkostnader i 2023. Det vil bli lagt fram ei eiga sak til fylkestinget om Nordøyveg-prosjektet i løpet av 2023.

Resterande beløp på om lag 41,6 mill. kroner er system og utstyr knytt til Fram, bussdepot og trafikkterminaler.

Finansiering

Lånemidlar har finansiert 1 315,2 mill. kroner av investeringane i 2022, noko som er 181,2 mill. kroner lågare enn budsjettet. Dette skyldast lågare investeringsutgifter.

3. Finansielle måltal

Kommunelova set krav til at fylkestinget sjølv skal vedta sine finansielle måltal for fylkeskommunen sin økonomi. Formålet med finansielle måltal er å synleggjere fylkestinget sitt ansvar for å ivareta det økonomiske handlingsrommet i eit langsiktig perspektivet. Møre og Romsdal fylkeskommune har følgende måltal som ein ønsker å sette fokus på:

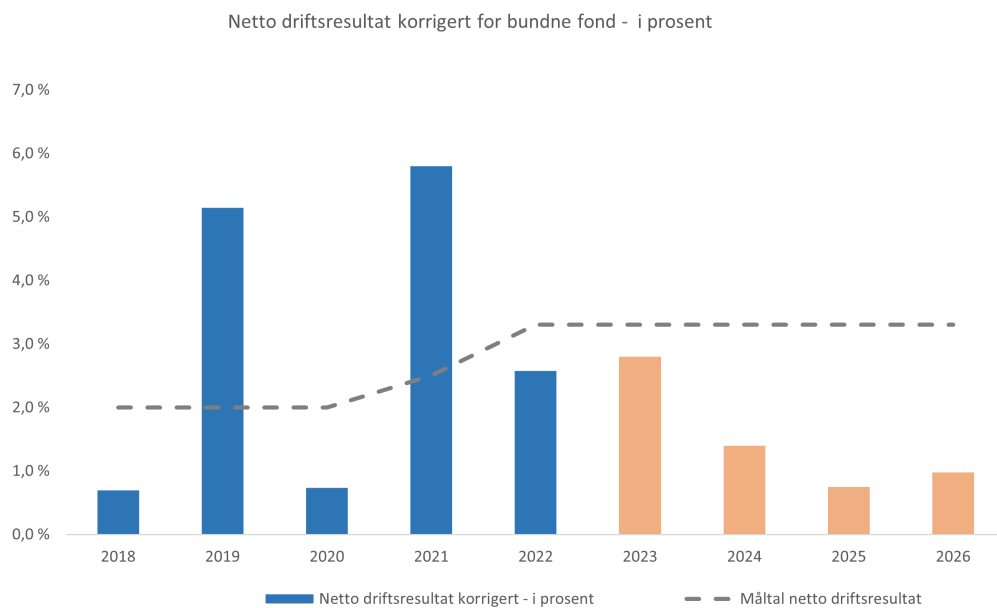
3.1 Netto driftsresultat

Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har anbefalt at fylkeskommunane bør ha eit måltal for netto driftsresultat på om lag 4 prosent (korrigert for bundne midlar) som ein buffer mot:

- svingingar i rentenivået og drivstoffpris
- kapitalslit (avskrivningar) - spesielt viktig sett i samanheng med fylkesreforma i 2010 (auka vedlikehaldsetterslep)
- for å bygge opp reservar til framtidige investeringar

Møre og Romsdal fylkeskommune sitt måltal er f.t. på 3,3 prosent.

Figur 1 viser netto driftsresultat dei siste 5 åra, samt budsjett for inneverande økonomiplanperiode.

Figur 1: Netto driftsresultat korrigert for bundne fond

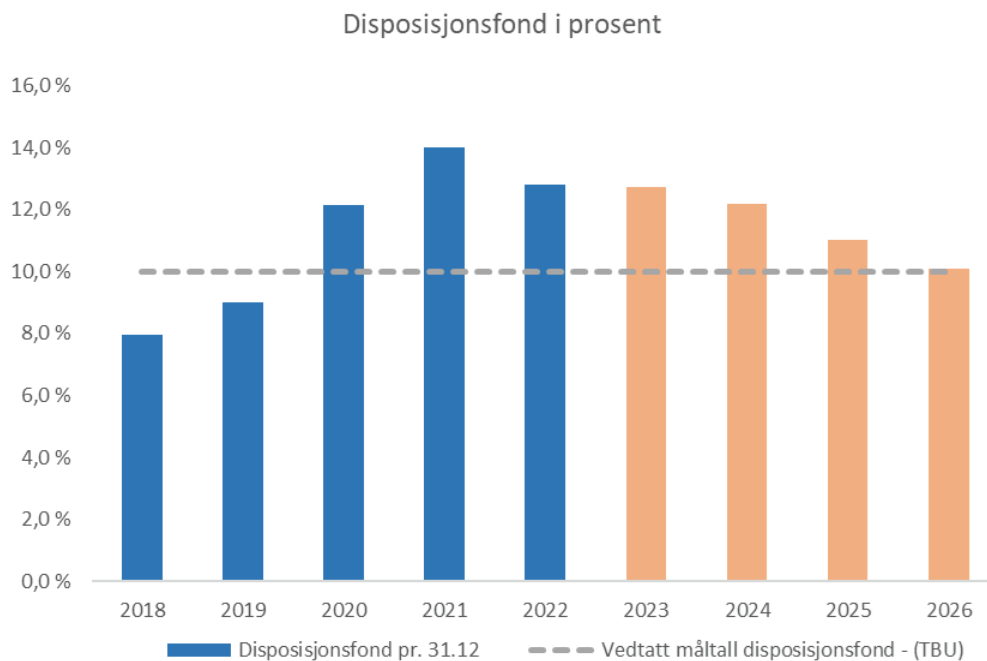
Møre og Romsdal fylkeskommune hadde i 2022 eit netto driftsresultat korrigert for bundne midlar på 2,6 prosent, av brutto driftsinntekter. I 2021 var tilsvarende tall på 5,8 prosent. Netto driftsresultat er 0,7 prosentpoeng lågare enn målsettinga for 2022. Dei komande åra vil netto driftsresultat reduserast betydeleg (figur 1). Dette skyldast mellom anna auka prisvekst, auka renteutgifter og høge investeringar som fører til auke avdrag og rente (jf. Økonomiplan med handlingsprogram 2023-2026).

3.2 Disposisjonsfond

Den finansielle handlefridomen i drift kan styrkast gjennom å auke frie driftsfond/ disposisjonsfond, slik at fondsmidlane kan nyttast til dekke uventa meirutgifter i enkeltår.

Størrelsen på disposisjonsfondet er eit uttrykk for kor stor økonomisk buffer fylkeskommunen har til den løpande drifta, og kor stor økonomisk handlefridom fylkeskommunen har i åra som kjem. TBU og Kommunenes Sentralforbund (KS) anbefaler at størrelsen på driftsfondet helst bør være på minst 10 prosent av brutto driftsinntekter. Vedtatt måltal for Møre og Romsdal fylkeskommune er på 10 prosent.

Figur 2 viser utviklinga til disposisjonsfondet til Møre og Romsdal fylkeskommune dei siste fem åra, samt budsjett for inneverande økonomiplanperiode.

Figur 2: Disposisjonsfond

Per 31.12.2022 var disposisjonsfondet på 12,6 prosent mot 14,0 prosent i 2021. Sidan 2020 har disposisjonsfonda vore over målsettinga på 10 prosent. Økonomiplan 2023-2026 viser at disposisjonsfondet truleg vert redusert dei komande åra pga. av fallande netto driftsresultat som ein følgje av den økonomiske situasjonen (sjå omtale under netto driftsresultat over).

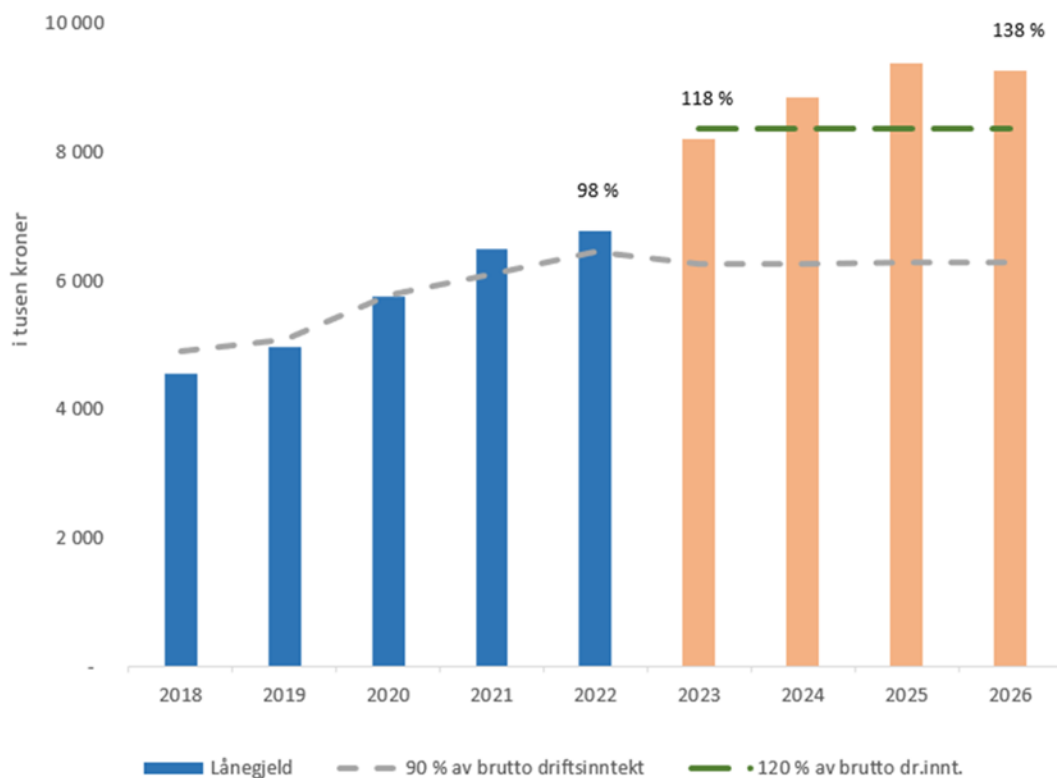
3.3 Langsiktig lånegjeld og gjeldsgrad

Ved utgangen av 2022 var Møre og Romsdal fylkeskommune si lånegjeld på 9 026,8 mill. kroner. Dette er ei auke på 906,2 mill. kroner frå året før.

For å berekne ei meir korrekt lånegjeld, så har vi korrigert for ubundne investeringsfond og for ekstraordinære inntekter som er spesielle for Møre og Romsdal fylkeskommune.

Ferjeavløysingsmidlar og lån dekt av andre er døme på slike ekstraordinære inntekter.

Figur 3 nedanfor viser utviklinga i Møre og Romsdal fylkeskommune sin korrigerte lånegjeld dei siste 5 åra, samt budsjett for inneverande økonomiplanperiode.

Figur 3: Korrigert lånegjeld

Korrigert gjeldsgrad var ved utgangen av 2022 på 98 prosent av brutto driftsinntekter. KS og TBU sin anbefaling er at fylkeskommunane bør ligg på omtrent 60 prosent for å ha økonomisk handlerom til investeringar. Ei lånegjeld på over 90 prosent definerer dei som «rød sone», dvs. at fylkeskommunen har lite handlingsrom til investeringar. Figur 3 viser at Møre og Romsdal allereie i 2020 var over anbefalinga på 90 prosent. Ny målsetting vart av fylkestinget satt til 120 prosent for perioden 2023-2026. Lånegjelda vil i inneverande økonomiplanperiode auke til om lag 138 prosent i 2026.

Den høge lånegjelda inneber at fylkeskommunen vil være økonomisk sårbar sett i samanheng med ein auke i lånerenta. Stresstest per 31.12.22 viser at Møre og Romsdal fylkeskommune vil få ein årleg auka på om lag 53,4 mill. kroner ved en renteauke på 2 prosentpoeng, utover dagens nivå.

Av renteesponert gjeld utgjør fastrenteavtalar 47,3 prosent. Finansreglementet krev at minst 30 prosent av fylkeskommunale innlån skal vere til fast rente.

4. Handlingsprogram

Fylkeskommunedirektøren har vektlagt gode samanhengar i plansystemet som gir

moglegheit for oversikt og oppfølging til tross for kompleksiteten som følger av berekrafts-tilnærminga. Heile plansystemet, slik det er vedtatt i Regional planstrategi for Møre og Romsdal 2021-2024 (RPS), er utleia frå dei tre berekraftsdimensjonane og bygger på 4 knaggar:

- Samarbeidsfylket: Møre og Romsdal skal vere eit føregangsfylke på samarbeid
- Miljøfylket: Møre og Romsdal skal vere miljøfylke nr. 1
- Inkluderings- og kompetansfylket: Møre og Romsdal skal vere eit attraktivt og mangfaldig fylke der folk vel å bu
- Verdiskapingsfylket: Møre og Romsdal skal ha eit internasjonalt leiande næringsliv og ein innovativ offentleg sektor

Desse fire knaggane er gjennomgåande i regional planstrategi, fylkesplan, fylkesstrategiane, resultatmål, handlingsprogrammet i økonomiplanen og verksemdsplanar.

Plan og bygningsloven har krav om at alle regionale planar skal ha eit handlingsprogram der det går fram ressursbehov, kven som er ansvarleg organ og samarbeidspartnarar for gjennomføringa av planen. Handlingsprogrammet skal ikkje berre vere eit styringsdokument for fylkestinget, men også vise fylkeskommunen sine samarbeidspartnarar kva vi vil prioritere. Handlingsprogrammet skal etter plan og bygningslova vedtakast av fylkestinget sjølv.

Måla i handlingsprogrammet for 2022 på [samarbeidsfylket](#) er langt på veg nådd for 2022.

Fylkeskommunen står fram som ein sentral aktør for å få til erfaringsdeling og kompetansebygging i fylket. Dei større tverrfaglege satsingane til fylkeskommunen gir gevinst i form av auka samarbeid både internt og eksternt. Det er også gjort mykje for å nå måla for [miljøfylket](#). Heile organisasjonen er iferd med å dreie si drift og utviklingsoppgåver for å møte det grønne skiftet. Dette er i hovudsak gjort utan tilføring av ekstra ressursar. Her trengs ein enno sterkare innsats framover for å nå nasjonale og globale mål.

Fylkeskommunen har særleg mange verkemiddel for å nå måla som er sett for [inkluderings- og kompetansfylket](#), og kan vise til gode resultat på gjennomføring i vidaregåande skole og karriererettleiing. Fylkeskommunen har hatt meir arbeid med integrering og kvalifisering av flyktingar i 2022 grunna krigen i Ukraina. Tal kollektivreiser er i ferd med å normalisere seg etter nedgangen som kom med koronapandemien. Det same gjeld tannhelse, som er iferd med å hente inn etterslep i sitt tilbod som kom med pandemien, men her ser vi no teikn på at bemanningsutfordringar påverkar måloppnåinga for tannhelsetilstand hos målgruppene. Kultursektoren nådde også i stor grad måla som var sett, og i 2022 var frivillig sektor gitt ekstra merksemd gjennom mange arrangement i samband med Frivilligheits år. Når det gjeld måla for [verdiskapingsfylket](#) så er det delt ut midlar og sett i verk ein rekke tiltak for å betre konkurransevilkåra for næringslivet, men vi ser at høg aktivitet i næringslivet har gitt noko lågare tal nyetableringar i 2022 samanlikna med året før. Også vegavdelinga har i stor grad nådd dei fleste av sine mål, men målet for dekktilstand og vedlikehaldsetterslep er ikkje innfridd. [Måloppnåinga på måla i handlingsprogrammet kan ein lese meir om i årsrapporten.](#)

5. Tvistar

Fylkeskommunen har over noko tid hatt to aktive konfliktsaker med Fjord 1. Disse er som følger:

- Rabattkompensasjonssaka, som vart avslutta med rettsforlik i 2022.
- Årsoppgjer på to nettokontrakter - Midtre Sunnmøre og Romsdalspakken frå år 2018 og 2019.

Møre og Romsdal fylkeskommune meiner framleis å ha eit tilgodehavande mot Fjord 1 på om lag 20,9 mill. kroner for årsoppgjera 2018 og 2019. Fjord 1 meiner eit eventuelt krav for 2018 og 2019 er oppgjort i rabattkompensasjonsforliket. Fylkeskommunen bestrider dette. For å avbryte eventuell forelding vart det i februar 2023 tatt ut stevning i saka.

6. Likestilling, inkludering og mangfald

Tiltak som sikrar inkludering og deltaking for alle er prioritert av fylkeskommunen. Universell utforming handlar om at alle skal kunne delta på ein likeverdig måte. Våre rådgivande utval; eldrerådet, ungdomspanelet og rådet for likestilling av

funksjonshemma er viktige for å lykkast med dette. Desse har jamlege møte gjennom året og gir råd til utviklinga av fylkeskommunen. Universell utforming skal ligge i botn for vårt tenestetilbod på alle fagområde.

På driftssida er det arbeid med universell utforming av alle lokale som tilbyr fylkeskommunale tenester, slik som dei vidaregåande skolane, tannhelseklinikane, trafikkterminalar og administrasjonsbygg. Det same gjeld for utforming av tilbod i dei ulike fag- og tenesteområda der det m.a. blir stilt eksplisitte krav i kontraktar med dei som driftar tilboda våre, slik som t.d. innanfor

kollektivtilbodet med buss, båt og ferje. Universell utforming ligg også i botn for vårt samarbeid med kommunane om til dømes by- og tettstadsutvikling.

For å møte krava til universell utforming av offentlege nettstadar og digitale løysingar, har vi i 2022 utarbeidd tilgjengelegheitserklæring for nettsider knytt til fylkeskommunen. Vi har og gjennomført kurs i universell utforming av dokument, og dei nye lovkrava som trer i kraft 01.02.23. Ved kjøp av nye digitale tenester og verktøy som fylkeskommunen har behov for, blir det stilt krav om universell utforming.

Fylkesplan for Møre og Romsdal er overordna plandokument for all regional utvikling. Eit av resultatmåla er likestilling og inkludering med mål om reelle valmoglegheiter innanfor utdanning og arbeidsliv for alle.

All rekruttering til Møre og Romsdal Fylkeskommune skal leggje vekt på likestilling mellom kjønn og mellom minoritetar og majoritetar i alle delar av organisasjonen.

Grunnlaget for vurdering i all rekruttering skal vere:

- Utdanning, kompetanse, erfaring, kjønn og mangfald, jf. Lov om likestilling og forbod mot diskriminering.
- Likestilling og mangfald skal være ein del av vurderinga ved samansetting av team og organisasjon.

I rekrutteringsprosessen blir ikkje enkeltgrupper nemnd særskilt, men ved utlysinga av stillingar oppfordrar fylkeskommunen om at alle med relevant kompetanse er velkomne til å søke på alle stillingar. Leiarar med ansvar for rekrutteringa er også pålagt, og har ansvaret for, at all rekruttering er i tråd med krava i lova. Dette vert også poengtert ved tilsetting av nye leiarar.

Ved utgangen av 2022 var det i Møre og Romsdal fylkeskommune totalt 2 656 tilsette fordelt på 2 427 årsverk. Av desse var 1 610 kvinner (60,6 prosent) og 1 046 menn (39,4 prosent). Toppleiargruppa i fylkeskommunen, består av 4 kvinner og 6 menn. Kjønnfordelinga mellom leiande stillingar er på 56 prosent kvinner og 44 prosent menn.

Møre og Romsdal fylkeskommune kartlegg kvart år lønnsforhold etter kjønn. Resultatet av kartlegginga publiserast i årsrapporten. Møre og Romsdal fylkeskommune har som målsetjing at likt arbeid skal gi lik lønn uavhengig av kjønn.

Fylkeskommunen vedtok i 2022 ein handlingsplan for likestilling. I steg 1 inneheld planen innsatsområda som vart anbefalt av Europakommisjonen og forskningsrådet. Kvart innsatsområde inneheld fleire delmål som konkretiserer og målrettar arbeidet med likestilling. Handlingsplanen vil i steg 2 vidareutviklast til å ta opp i seg alle områda som er nemnt i likestilling- og diskrimineringslova. Handlingsplan for likestilling skal sikre at alle arbeidstakarar skal ha like moglegheiter til arbeid, utvikling (fagleg og personleg), opplæring, avansement og lønsvekst uavhengig av kjønn.

HMS-system

Arbeidet med helse, miljø og sikkerheit (HMS) inngår som ein del av den heilskaplege verksemdstyringa og kvalitetsarbeidet i fylkeskommunen, jf. eige punkt nedanfor om styring og kontroll. Styrande dokument for HMS-arbeidet og dokumentasjon på korleis vi følgjer opp skal inngå i fylkeskommunen sitt kvalitetssystem. Nytt kvalitetssystem, Compilo, vil kome på plass i løpet av 2023.

Kvart år blir det utarbeidd ein eigen HMS-årsrapport som blir behandla i Hovudsamarbeidsutvalet (HSAMU). Rapporten for 2022 blir behandla den 20.04.2023 og vil vere offentleg tilgjengeleg.

7. Styring og kontroll

I samsvar med § 25 i kommunelova skal fylkeskommunedirektøren innrette verksemda på ein slik måte at den er underlagt ein forsvarleg kontroll. I det daglege har kvar direktør ansvar for å etablere og følge opp styrande dokument som sikrar etterleving av lover og reglar innafor sitt fag- og tenestekområde. Fylkeskommunedirektøren har regelmessige møter med toppleiargruppa og stab.

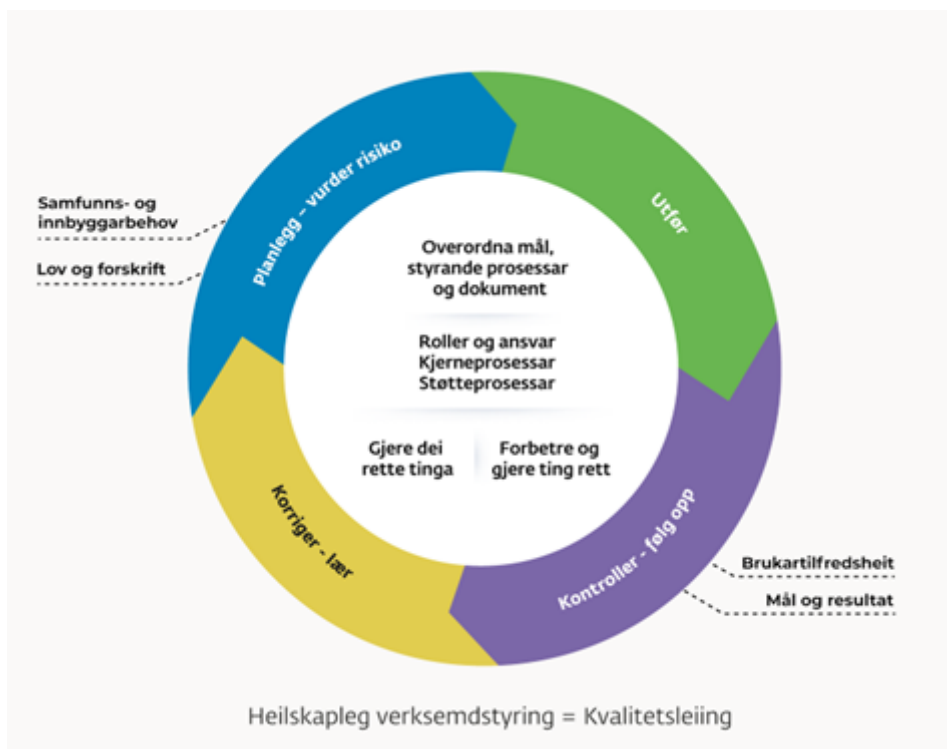
I 2020 vedtok fylkestinget [organisasjonsstrategien for Møre og Romsdal](#). Organisasjonsstrategien er den felles plattformen vår for korleis vi som organisasjon skal løyse samfunnsoppdraget vårt best mogleg, slik at vi når måla i den regionale planstrategien og FN sine berekraftsmål. Den gjer greie for visjon, verdigrunnlag og innsatsområde med prinsipp for korleis vi skal arbeide og lære saman, og korleis vi skal styre og leie Møre og Romsdal fylkeskommune som organisasjon for å nå måla.

Organisasjonsstrategien omtalar:

- Samfunnsoppdrag, visjon og verdiar
- Plansystem og verksemdstyring
- Organisasjons- og tenesteutvikling
- Leiar- og medarbeidarskap i ein lærande organisasjon
- Arbeidsmiljø og HMS.

Som eit ledd i oppfølging av organisasjonsstrategien vart det etablert eit program for Nye digitale arbeidsformer. I alt omfattar programmet sju prosjekt. Dei har eit felles mål om å forbetre arbeids- og samhandlingsformene i heile organisasjonen, samt løyse lovpålagte krav knytt til internkontroll/eigenkontroll, informasjonssikkerheit og personvern, kommunikasjon, saksbehandling, arkiv og HR-prosessar. I første kvartal 2023 er det gjort innkjøp av digital støtte for nytt intranett (Innsida) og for heilskapleg verksemdstyring gjennom verksemdstyringssystemet Framsikt og kvalitetssystemet Compilo.

Fylkeskommunedirektøren er opptatt av å følge opp anbefalingane frå kontrollutvalet på bakgrunn av dei undersøkingar og forvaltningsrevisjonar som vart gjennomført i 2021 og i 2022. I 2021 vart det gjennomført ei undersøking av verksemdstyring og intern kontroll i fylkeskommunen. Fylkestinget slutta seg til dei anbefalingane som er gitt og dei handlingsplanane som er laga og som fylkeskommunedirektøren skal følgje opp. Tiltaka i handlingsplanen er nært knytt til gjennomføring av program for «Nye digitale arbeidsformer», og då særleg dei to prosjekta som gjeld verksemdstyring og kvalitetssystem. I samspel mellom desse to prosjekta er det utvikla ein modell for heilskapleg verksemdstyring (sjå figur 4):

Figur 4: Bilete av heilskapleg verksemdstyring med elementa: planlegg, vurder risiko, utfør, kontroller, følg opp, korriger og lær.

Heilskapleg verksemdstyring/kvalitetsleiing inneber å «gjere dei rette tinga» og «gjere tinga rett»:

- Styre/leie arbeidsprosessane i samsvar med gjeldande lover og forskrifter på ein slik måte at vi kan nå måla i den regionale planstrategien og FN sine berekraftsmål.
- Lage planar for å gjennomføre politiske vedtak og rapportere på disse.
- Følgje opp alle verksemdsområda fylkeskommunen har ansvar for ved å sjekke tilstand (eigenkontroll/intern kontroll), vurdere behov og forbetringar, risikovurdere kva som er viktigast og prioritere tiltak/korrigeringar.

I heilskapleg verksemdstyring legg fylkeskommunedirektøren vekt på at fylkeskommunen skal ha ei risikobasert tilnærming til korleis vi gjer prioriteringar, og korleis vi utøver intern kontrollen for all verksemd og ikkje berre for HMS. Den heilskaplege forståinga av verksemdstyringa skal vere gjennomgåande i fylkeskommunen sin organisasjon og i det tverrfaglege samarbeidet på tvers av linjer og nivå i organisasjonen. Det blir lagt opp til eit sertifiserbart kvalitetssystem etter ISO 9001, eit overordna kvalitetssystem som skal gjelde heile fylkeskommunen.

For å gje betre oversikt over aktivitetane i verksemdstyringa er det utvikla eit styringsårshjul der intern kontroll skal inngå som ein integrert del av verksemdstyringa. I verksemdstyringa er det lagt opp til tertialvis rapportering av økonomien i fylkeskommunen. Hovudmåla med resultatmål og tilhøyrande måleindikatorar vert rapportert tertialvis til administrasjonen og årleg til fylkestinget. I årsrapporten for 2022 vil ein finne meir informasjon om måloppnåing i 2022. For å sikre at vi arbeider i samsvar med formelle krav og styrande dokument og at vi sikrar at vi følgjer opp politiske vedtak og at vi korrigerer og lærer, blir det arbeidd for opplegg for å utvikle leiardialogen og leiinga sin gjennomgang av verksemda. Det er m.a. etablert eit eige fagnettverk for kvalitetsarbeid og intern kontroll som har nær kopling til fylkeskommunen si plangruppe.

8. Etikk

FN sine berekraftsmål utgjer det overordna rammeverket for utviklinga av Møre og Romsdal som region og for organisasjonen vår. Det er ein føresetnad for berekraftig utvikling at det er tilgang til rettsvern for alle, med velfungerande, ansvarlege og inkluderande institusjonar på alle område. Møre

og Romsdal fylkeskommune sin visjon og verdigrunnlag er den raude tråden og den etiske grunnmuren som skal sikre fylkeskommunen, som ein velfungerande, ansvarleg og inkluderande institusjon. Dei etiske retningslinjene konkretiserer korleis medarbeidarane skal opptre for å handle på ein måte som sikrar god etisk praksis.

Felles refleksjon over praksis som involverer både politisk nivå og tilsette, er ein føresetnad for at visjonen og verdigrunnlaget skal bli ein del av vår organisasjonskultur. Våre leiarar skal legge til rette for at tilsette er kjent med, og har forstått fylkeskommunen sine etiske retningslinjer. Leiarar har eit særleg ansvar for å tydeleggjere kva som er etisk forsvarleg åtferd, legge til rette for etisk refleksjon over praksis, og bygge ein kultur basert på openheit og tillit.

I 2018 vedtok fylkestinget, etter ein brei prosess internt i fylkeskommunen, dei nye etiske retningslinjene. Desse legg eit godt grunnlag for forståing av kva som er god etisk praksis. Ein god etisk standard på alt vi gjer er avgjerande for at dei som tek i mot våre tenester, eller som vi samarbeider med, skal ha tillit til oss.

I toppleiar møtet i august vart det vedtatt å oppdatere dei etiske retningslinjene i tråd med den nye organisasjonsstrategien. Avdelingane skal gjennomgå retningslinjene på nytt når dette arbeidet er slutført. Etikk skal også inn som tema i introduksjonsprogrammet for nytilsette.

9. utfordringane framover

Møre og Romsdal fylkeskommune har store utfordringar i åra som kjem. Dei viktigaste utfordringane kan vi summere opp slik:

- På grunn av høg lånegjeld er fylkeskommunen spesielt utsett for endringar i rentesatsen. I løpet av 2022 har Norges Bank auka styringsrenta med 2,25 prosentpoeng, og er for tiden på 2,75 prosent. Det er varsla ein ytterlegare auke i styringsrenta våren 2023.
- Nytt inntektssystem er ute på høyring. Dette kan føre til ein reduksjon i rammetilskotet på opp til 187 mill. kroner for Møre og Romsdal fylkeskommune. Dersom dette vert vedtatt av Stortinget vil det føre til store endringar i drifta til Møre og Romsdal fylkeskommune dei komande åra.
- Den sterke prisveksten i 2022 vart ikkje kompensert i statsbudsjettet for 2023. Kostnadane på drift- og vedlikehald av vegane har auka betydeleg dei siste åra, noko som gjeld heile landet. Fylkeskommunen skal i løpet av planperioden lyse ut fleire nye drifts- og fagkontraktar, og det er stor risiko for at prisane aukar også på dei. Med bakgrunn i dette så må tenestnivået reduserast dei komande åra for å kompensere for prisveksten.
- Risiko knytt til stor svingingar i kostnadsindeksar på buss-, hurtigbåtar- og ferjekontraktar.
- Vi har i løpet av 2022 mottatt dei siste utbetalingane av korona-midlar når det gjeld kollektiv. Etterverknadene spesielt på trafikk- og inntektsbortfall i kollektivdrifta (særleg på buss) vil kunne påverke oss i åra som kjem.
- Aukande vedlikehaldsetterslep for investeringar og vedlikehald av fylkesvegnettet (asfalt, vegforsterkning og liknande).
- Manglande statleg dekning av auka ferjekostnader (m.a. som følgje av overgangen til miljøteknologi).
- Etterleve tunnelsikkerheitsforskrifta
- Vi opplevde i 2022 ei dramatisk auke i trafikkulykker. Godt vedlikehald er viktig for å betre trafiksikkerheita på vegane våre.
- Risiko knytt til klimaendringar, dvs. auka skredaktivitet (jordskred, flaumskred og sørpeskred).
- Klima- og miljøutfordringane – «det grønne skiftet» krev store investeringar mellom anna innan samferdselssektoren.
- Bygningsmassen er i hovudsak i god teknisk stand. Likevel har enkelte skolebygg til dels store behov for opprusting.
- Demografiske endringar – aldrende befolkning og for fylkeskommunen sin del, mindre overføringar frå staten pga. færre ungdommar i alderen 16-19 år.

- Teknologiutvikling/digitalisering krev nye arbeidsformer og nye verktøy.

Med bakgrunn i dei utfordringane som Møre og Romsdal fylkeskommune stod overfor i økonomiplan 2021-2023 så vedtok Fylkestinget i desember 2019 betydelege innsparingstiltak for å redusere det samla kostnadsnivået og betre netto driftsresultat. Dette var viktige tiltak, som har bidratt til at fylkeskommunen har fått ein betre økonomi dei siste åra.

Med bakgrunn i dagens økonomiske situasjon med prisvekst og renteauke, så er det igjen behov for nye innsparingstiltak i 2023 og i åra som kjem. Det er allereie innarbeid innsparingar i budsjettet for 2023 på om lag 150-160 mill. kroner, og ytterlegare 100 mill. kroner frå 2024.